Skjernøyposten

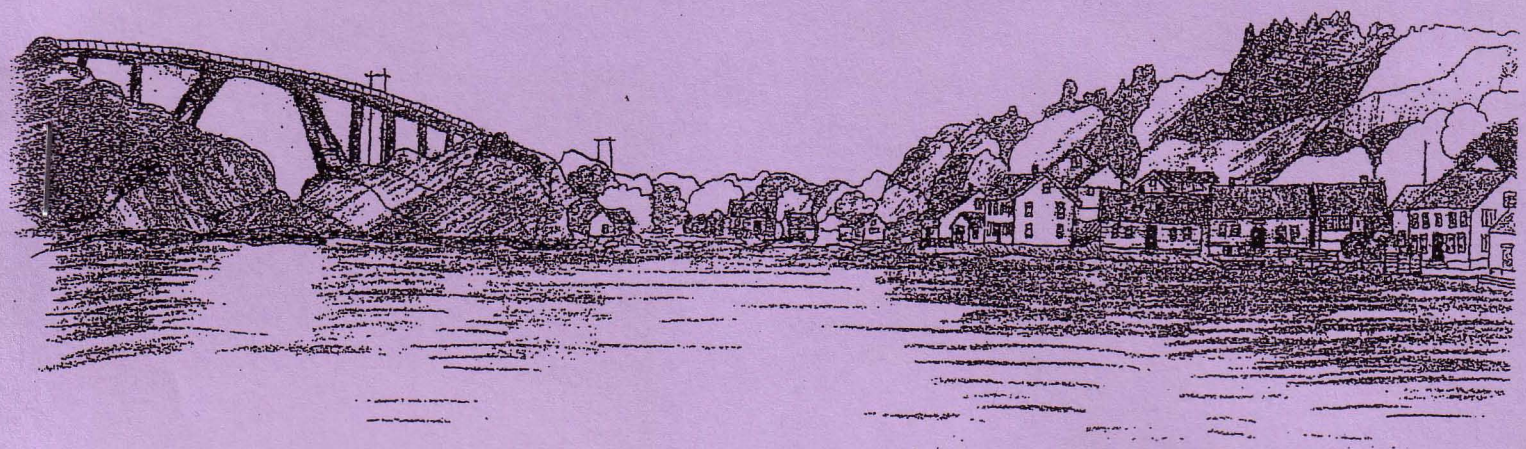

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Nr.4. Julen 2002 34. årg.

EN JULEAFTEN I 1944 - LANGT HJEMME FRA.

German Norvald Gabrielsen f.13.12.97, ble arrestert av tyskerne 45 år gammel 23.12-1942 for illegalt arbeid han utførte under krigen. Han ble sendt til Tyskland 11.07.43 og var der til freden kom.

Vi i Skjernøyposten har fått i hende en del av German sine beretninger om sitt liv som straffange i Sachsenhausen konsentrasjonsleir, og det vi ønsker og dele med dere er en jul hvor German skriver følgende: "Vi så frem til julen 1944 med stor spenning, skulde det bli så dårlig en jul som i 43, men alt så jo lyst ut og planen for julen blev lagt. Festkomité blev valgt. Alle blev nå satt til å organisere det som skulde til. Russerne som alltid hadde et åpent øye for vakt behov kom nå med granbar og små juletre. Laken blev leid fra S.S. leiren til vårt julebord. Masser av lys blev tryllet frem. Det var mange morosomme hendelser når de kom om kvelden og halte lys og annet frem fra de mest utrolige steder. Det var jo alltid fare for å bli undersøkt i porten når man marsjerte inn om kvelden. Men parolen var alltid, "Du er en nordmann du stjeler ikke". Det levde vi høyt på. Vel var det ikke noe nordmann som stjal for å berike sig.

Vi var 5 norske brakker med 2300 mann i. Alt var festelig pyntet og et hyggelig program var lagt for julekvelden. En kunne for en gang skyld tro at vi var et annet sted en i Sachsen-hausen. En russer var leid til å holde vakt ved porten for å se om noen kom. Våres kjære julesanger blev sunget og sogneprest Søvde talte til oss. Jeg vet at mange av våres øyne var dugget.

Juledagen hadde jeg 2 gjester, det var 2 russere på 13-14 år som kom å spiste av mine svenske og danske julepakker. Det var morsomt og se dem spise."

Dette var den fjerde julen German var hjemme fra, fire jul uten sine kjære rundt seg, fire jul med sykdom, død og fordervelse inn på livet, og så usikkerheten om at "vil jeg noen gang komme hjem igjen". Vi vil tro julen 1945 ble en kjærkommen jul med stor takknemlighet i German hjerte.

Etter krigen fikk German mange gode år her på Skjernøy, hvor han sammen med sin kone Gunnhild og to barn livnærte seg av fiske og jordbruk. Han var også mange år med i herrestyret for Venstre i gamle Halse og Harkmark kommune. Han var blant annet varaordfører. De siste år reiste han for Skagrakfisk.

German døde 16. juni 1990. 92 år gammel.

Ny kopimaskin.

Skjernøypostens gamle maskin holdt i ca: 9,5 år. Da hadde den gjort nesten 200.000 trykk, og da hadde vi store problemer med trykkingen.
En ny er nå innsatt og som leserne sikkert merket i forrige nummer var kvaliteten på bildene mye bedre. Denne maskinen kan også kobles til data for skanning og utskrift.

MINOLTA

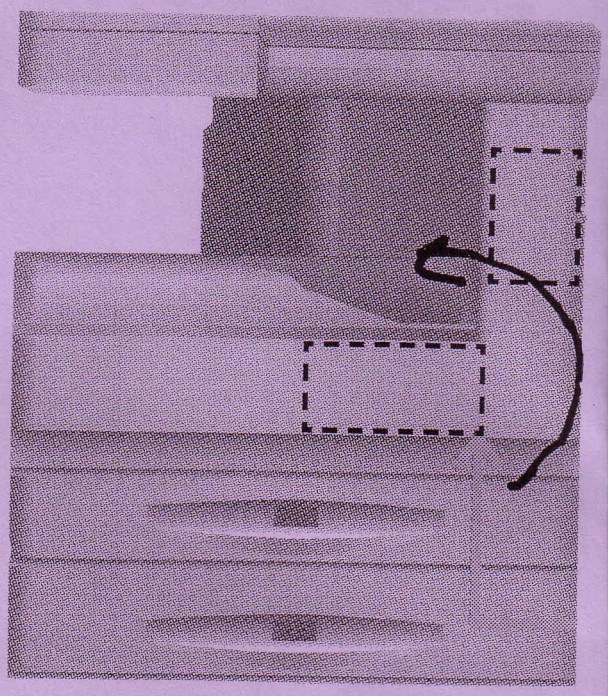

Elgjakt 2002.

Så har det nok en gang vært avviklet elgjakt i Skjernøyskogen. Rosnes- og Ytre Farestad startet opp ved jaktstart 5.10. og hadde avtale med det andre laget at dersom ikke kvoten på et voksent dyr var felt til 15.10. skulle det andre jakte resten av tiden. Og slik ble det. Lørdag 18.10. var det full "mobilisering", og allerede i det andre jaget ble det uttelling, en ung kyr på ca 170 kg. Transporten frem til kjørbar vei ble strabasiøs, og de færreste som deltok i tauingen hadde vel behov for ytterligere trim den dagen. Jakten foregikk i det nydeligste høstvær en kunne ønske seg, men med en anelse av vinter på grunn av to, tre cm nysnø. Det var ikke vanskelig å finne "julekortene." Tom Inge Dyrstad var den heldige skytter denne gang.

Bildet viser Tom Inge Dyrstad ved hodet av elgen. Ved siden til venstre står Michael Berge (nærmest) og Halfdan Jentoft.

Evert Knutsen

Skjernøyposten.

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Redaktør: Sigurd Aalvik, tlf. 38 26 86 11
I redaksjonen:
Georg Walvick, tlf. 38 26 86 36
Norvald Jenssen tlf. 38 26 86 75
Evert Knutsen tlf. 38 26 86 86
Rita T. Dyrstad tlf 38 26 87 16

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal

Postgirokonto: 7877. 06. 62604

E – postadresse: skjposten@c2i.net

Kontakt i USA: Mrs. Agathe Tompson
865 Buck kd., Stone Ridge.
N.Y. 12484. USA. . -.

Abonnent pris pr. år kr 60. -. USA $ 10

Litt Fiskeprat.

Vi har 1. desember, og vi fikk det første snøfallet allerede i midten av november. Men så kom regnet, så vi gikk ut av november uten snø igjen, men med en kald østavind.

Hummerfisket som begynte i oktober er avsluttet, med nesten like dårlige resultater som i fjor. De heldigste fikk opp til 2 hummer pr teine etter 3-4 ukers fiske, mens de fleste fikk langt mindre, kanskje bare ½ til 1 hummer pr teine. Været var tålig bra, så det ble fisket på de aller beste hummerplassene uten teinetap. Men det var en lysning i fisket, det var flere undermålshummer enn på mange år, især av hummer ned til 16-18 cm. Men den hummeren blir ikke stor nok før om 2-3 år, i alle fall ikke om minstemålet skal øke til 25 cm som det er tale om fra neste år.
Av annet fiske har garnfisket etter lyr, torsk, sei, pigghå osv. pågått for fult, med utrolig mye garn i sjøen. Så det blir ikke lett for juletorsken å slippe unna garna og torskegryta i år. Alle steder er det garn.
Rekefisket går sin gang. Når været er bra er det tålige bra fangster på revet, men langt mindre under land.
Hummerprisene (Fiskehjørnet i Mandal) i år ligger på kr 300,- pr. kg for prima hummer. Mens fiskerne får ca. kr. 30,- pr kg. for koketorsken til jul.
Vi ønsker en god jul til alle våre abonnenter av Skjernøyposten, og ønsker en god torskemiddag i julen. Godt for helsa etter all ribba og kalkunen!
Georg Walvick

Hummer som måkemat!

Måkene har i høst og vinter vært veldig sultne. Hummeragnet tar de i båten bare en snur ryggen til. De kommer og lander på skuldra og hodet når en sløyer fisk, og spaserer rundt på tiljene i båten når jeg trekker teinene på jakt etter fiskebiter som ramler ut av teinene. Toppen ble nådd da jeg skulle hive på sjøen igjen en undermålshummer. Måka stupte etter hummeren og fikk tak i den. På et øyeblikk ble hummeren slukt hel med halen først. Det siste jeg så til hummeren var klørne som forsvant ned i halsen på den griske måka. Jeg prøvde å skremme måka ved å slå etter den med hagen, men til ingen nytte. Hummeren ble måkemat!
Georg Walvick.

Grendehus kafeen.

Det har i denne høst vært 6 kafedager, og oppslutningen har vært bra. Det er Toril Jaksland Dyrstad som har stått over grytene hver gang, og så har 8 kvinner vekslet på og vært serveringsdamer. Pluss at vi har hatt bakeri kvinner som har tryllet frem de herligeste kaker til hver kafé dag. Siste gangen var det stor utlodning. Overskuddet i fra disse kafedagene og utlodningen er blitt den pene sum av ca. Kr. 17.000.-. Det overskuddet vil bli brukt til nye stoler. Takk til dere all, så håper vi at kafévinnene starter opp igjen over nyåret.

SKJERNØY KAPELL

Litt om ungdomforeningens arbeid. Arbeidet i høst har godt jevnt og bra. Vi har hatt onsdagsmøter med tema, og de har vært bra besøkt. 3 kveldsbibelskolekvelder, der tema har vært om Gud har hatt makt over våre liv, sykdom og all makt. Det har vært 20 stk på det meste, fine kvelder, med samtale om tema. En kopp kaffe med fersk bakerverk hører også med.
Møteuka i midten av okt. var også bra besøkt. Det var krabbefest på fredagen som også er en tradisjon.(I år med krabber tatt på dypt vann.) En fin fest hvor Tor Ivar Hansen viste en serie lysbilder fra vår landsdel. Det var sang av den største gruppa av S.K.B. Tale av Ragnhild Thorni, et nytt bekjentskap for oss. Lørdag 2. nov var det sangkveld, og det ble servert kaffe og mat. Dag Tore Bøe var i sving på piano og Bjørn Vikør i gang på kontrabass. Det ble sunget mange sanger. En fin kveld.
Nå står årsmøtet for tur. Det blir onsdag 11. des. kl 19.00.
2003 starter vi opp med stor fest. Ungdomsforeningen er 100 år og kapellet 90. Vi vil markere det på verdig vis, lørdag 11. jan kl 19.00. Det vil bli påmelding, da vi skal ha middag m. m. Vi håper mange vil finne veien til kapellet den kvelden. For nærmere informasjon, kontakt Inger Syvertsen eller Edit Dyrstad. Vi sier hjertelig velkommen.
Med dette - ha en fin adventstid. Å. Aa.

Videre nevner vi: Menigheten synger julen inn på kapellet søndag 15. des. kl 16.00
Julaftens gudstjeneste kl 16.00
Ungdomsforeningens juletrefest går ut. Søndagskolens Juletrefest søndag 29. des. kl. 17.00

Referat fra Skjernøy Helselags årsmøte og utlodning.

3.desember 2002.

Oddbjørg Ø. Berge ønsket 26 stk. velkommen, og vi startet med en salme.
Reidun B. Jentoft holdt en fin andakt.
Oddbjørg leste opp årsmeldingen.
Medlemstallet har sunket fra 97 i 2001 til 80 i 2002. To medlemmer er døde.
Kontingentøkningen på 100 % er antagelig årsaken til utmeldelsene.
De lokale helselagene får nå en større del av kontingenten.
I 2002 har vi hatt 7 styremøter, 9 hyggestunder, samt høstfest i september.
Helselaget har gitt kr 1.000 til hjerteforskning, kr 1.000 til tuberkulosearbeidet, og vi har solgt 300 hjertelodd. Kollekten etter høstfesten gikk som vanlig til forskning på alzheimers sykdom/aldersdemens, og da ble det gitt kr 3.000.
Helselaget har gitt "Steg for steg" til Ime skole. Dette er undervisningsmateriell som skal lære barna vanlig høflighet og empati, og forebygge mobbing/utstøtning.
Skjernøyas barn i 3. og 4.klasse har fått refleksvester og oppfordring til å bruke de flittig.
Foreldrene til øyas nyfødte har fått blomster og hefte ang. småbarn og skader.
Vi har i år laget 25 sanghefter som vi bruker på hyggestundene.
Oddbjørg har spurt flere om å være med i styret – uten hell. Kjellaug Jacobsen og Kari Pedersen fortsetter derfor i styret i 2 år til, og Oddbjørg ble valgt som leder for ett år.
Bodil Aalvik redegjorde for regnskapet, som Tordis Larsen har revidert.
Etter dette hadde vi kaffe og deilige vafler, før utlodningen kunne starte.
Vi har fått inn mange fine gevinster, og inntekten av loddsalg på boka og åresalg kom på ca. kr 9.960, og det er veldig bra.
Takk til dere som har kjøpt lodd og årer, og som strikker, syr eller kjøper inn gevinster til Helselagets utlodning.
Hvis du kunne tenke deg å være med i styret fra neste høst ville vi bli veldig takknemlige for det, og håper du sier fra til noen av oss i styret.

Janne

PORTRETTET.

Portrettet denne gang treffer vi på Berge. Oddbjørg Øksnevad Berge kommer opprinnelig fra Laland i Klepp kommune på Jæren, hvor hun så dagens lys i 1936. Hun kom fra gård som de fleste jærbuer, og hadde 3 søsken.

Til Mandal kom hun i 1959 og begynte å arbeide på Mandal Sykehus. Dette var ikke helt tilfeldig, for hun giftet seg i 1960 med Reimert Berge og flyttet til Skjernøy. Som en god del andre hadde hun en viss "fartstid" i leiligheten til Edgar og Olga Berge, 2,5 år. Dette var mens deres eget hus på Berge ble bygd. Her flyttet de inn i oktober 1962.

Oddbjørg har arbeidet innen helsesektoren i store deler av sitt liv. Hun ble utdannet sykepleier ved Rogaland Fylkessykehus i tidsrommet 1956 – 59. På Mandal sykehus startet hun på operasjonsstuen, og var der til 1960. Deretter ble det 5,5 år hos privatpraktiserende lege i Mandal. Så kom datteren Reidun, og da ble hun hjemmearbeidende i 10 år. Så var det inn i helsevesenet igjen, med først 10 år på helsestasjonen og fra 1984 og til 1999 på Mandal sykehus. På Mandal sykehus ble hun utsatt for en forgiftning på grunn av den bonevoksen som ble brukt. Dette rammet også en del av hennes kolleger, og for de som er kjent i lokalmiljøet, har denne saken versert ofte i den lokale pressen. Nå er Oddbjørg hjemmeværende.

Men tro ikke at hun ligger på latsiden av den grunn. Hun er en ivrig hageentusiast, både når det gjelder blomster, grønnsaker og frukt, og det er mange av oss som har båret tungt på gresskar fra hennes hage. Ellers er håndarbeid en av hennes kjære interesser. I 34 år har hun vært med i styret i Helselaget, og av alle disse årene 27 år som leder. Dette har vært et svært interessant arbeide, hvor responsen blant de eldre har vært stor og god, og inspirert til ytterligere innsats. Hun har hele tiden hatt god hjelp fra gode medarbeidere, men i den senere tid har det vært vanskelig å finne nye styremedlemmer.

Hun synes det er godt å bo på Skjernøy. Litt stusselig var det før broa kom, men det var jo kun en kort periode. Miljøet på gården Berge og på øya for øvrig synes hun er flott, her er litt for en hver smak. Særlig fint var det da datteren Reidun med familie flyttet inn i mannens barndomshjem. Det er godt å ha både den nære familie så nærme, og å se barnebarna vokse opp, og ha god kontakt med dem. Hun ønsker at øya i fremtiden skal bestå noenlunde slik som i dag, med en begrenset byggeaktivitet for fastboende. Og hun føler at turisme og spesielt hyttebygging må begrenset til et minimum. I sommermånedene greier ikke lokalmiljøet et høyere trykk enn det som er nå, da går det utover både de fastboende og turistene. Hun har mange venner blant sommergjestene, spesielt de som har vært her en stund, så hun presiserer at hun ikke har noe i mot turistene, men at vi nå har nådd en grense.

Vi skifter emne og spør hvordan hun synes tilbudet er for barn, ungdom og voksne på Skjernøy. I forhold til andre tilsvarende lokalsamfunn synes jeg det er meget bra, det er stor aktivitet. Og det gledelige er at nye mennesker som kommer til øya engasjerer seg i aktivitetene.

Det nærmer seg jul, og jeg spør om julemenyen i hennes hjem på Jæren, og det var som ventet ikke torsk, men varierte mellom pinnekjøtt, gås og gris, altså ikke noe helt fastlåst. Når vi først er inne på mat, forteller hun om en annen spesialitet som ble servert i førjulstiden etter at slaktingen var unnagjort. Og det var, saltede sauebein. Sauebeinet, nedenfor kneet ble ikke flådd, men skoldet, det sorte på klauvene ble tatt av, likeledes "smørekoppen" mellom klauvene, så var salting, vanning og koking over natten, og man var klar for å begynne, alt som kunne tygges ble spist. Kanskje noe å tenke på her ute på "Lobbeøya".

Etter et godt innhogg i førjulsbaksten og med snøen flagrende utenfor vinduet, er det ikke fritt før at jeg får en anelse av julestemning, idet jeg forlater dette fine hjemmet, og begir meg ut i føjulsvinteren.

Evert Knutsen

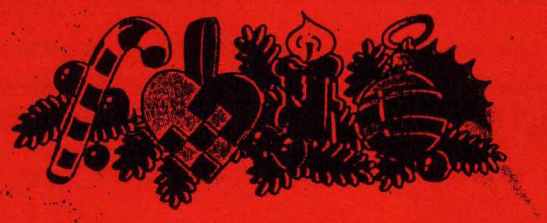

Fra Skjernøy vel.

En del mødre har klaget gjennom Skjernøy Vel om problemet ang. skolekyss. Dette gjelder hovedsaklig bussen som går som går fra Dyrstad kl. 08.00. Den er alt for full.
Pr. i dag er det ca: 60 barn og ungdommer som tar denne bussen. I tillegg er det flere voksne som bruker bussen på jobb. I de fleste busser er det 48 sitteplasser. Da er det veldig mange som må stå. De mener det må være en selvfølge at barna skal slippe å stå i bussen med tunge ransler. Det er også stor fare for skade.
Dette var tatt opp tidligere både med skolen og Sørlandsruta. Det er ikke gjort noe med saken.

Skjernøy Vel har behandlet saken og sendt brevet til Mandal kommune, og svar foreligger fra Undervisningsetaten 11. nov. 02.
Sørlandsruta har inntil nylig ikke vært informert om at Vest Agder fylkeskommune v/ skolekyssansvarlig hadde innstilt den tidligere ordningen med egen maxi-taxi for elevene som reiser fra Homsvik. Sørlandsruta tok selv initiativ igjen overfor fylkeskommunen og ordningen ble satt i gang igjen med virkning fra 04. nov. 02.
I brevet påpeker skolesjef Johan T. L. Rostrup At undervisningsetaten og Sørlandsrura har fulgt nøye med daglig og det ser ut til at maxi-taxi ordningen avlaster den ordinære skolekyssen. Meldingene så langt tyder på at avlastningen er tilstrekklig hva antall sitteplasser angår. Dessuten har trafikkansvarlig instruert sjåførene på strekningen om å avse sitteplasser fremst i bussen til de yngste elevene. Også dette punkt følges daglig opp fra ledelsens side.
Skolesjefen viser også til historien om hvor ulike aktører opererer, kan informasjonsrutiner svikte og forårsake endringer som får konsekvensene for brukerne. Han sier også at han er glad for brevet fra Skjernøy vel, undertegnet av mange mødre v/ Elin Walvik, så dette problemet kunne løses.

Nytt fra Arealplangruppa.

Som det fremgår av tidligere referater har vi gjennomført møter med byråkratene i kommunen, teknisk etat og fylket. De enkelte gårder har hatt møter vedrørende endringer i den nåværende kommunedelplan (arealdelen). Arealgruppen har nå startet prosessen med å gjennomgå status for den enkelte gård. Det synes som om følgende gårder har et omfattende arbeide frem for seg :

- Valvik/ Dyrstad – deltagelse i planarbeidet for et nytt kloakknett og en betydelig utbygging av nye bolighus/ hytter.
- Berge – flere private reguleringsplaner er fremmet.

Vi vil gjøre som forrige gang, bruke den tiden vi trenger for å komme frem til den beste arealdisponeringen. I den sammenheng vil arealgruppen og grunneierne på de enkelte gårder utarbeide dette i fellesskap gjennom en nødvendig møteserie.

Arealgruppen har videre diskutert sin rolle i det videre planarbeidet og vi vil passe på at vi kun har en koordinerende rolle i å forvalte Øyas verdifulle arealer, men fordelen med å ha en fast arealgruppen mener vi er :

- Opparbeide en god kontakt med offentlige myndigheter og derigjennom etablere forståelse for endringer i kommunedelplanen eller dispensasjoner i enkeltsaker.
- Etablere en enhetlig byggeskikk tilpasset Øyas originale bebyggelse. Derigjennom prioritere fortetning av bolighus i egne områder og fortetning av hytter i eventuelt andre områder.
- Etablere deltagelse i utarbeidelse av nye kloakknett som kan fremskynde gjennomføringen av slike prosjekter

Ta gjerne kontakt med undertegnede eller din gårdsrepresentant hvis du har spørsmål til arealgruppens funksjon. Jeg vil fremover ha et fast innlegg i Skjernøyposten for å orientere om det pågående arbeidet.

Jon Tore Øien/ 911 67 105

Kongelig besøk i Skjernøysund

og

litt om Stavanger stift i høymiddelalderen.

Svein Ø. Berge.

Del 2. Del 1.sto på baksiden av nr. 2. 2002. For sammenhengen skyld tar vi med kongebrevet en gang til.

Wy Cristern meth gudhs nathe Norigs Danmark Wendis oc Godes koning greue j Oldenborg oc Delmenhorst gøræ widerlight alle mænd at fore troskab oc willige tieneste som werdugh father bischop Delmenhorst gjør vitterlig (for) alle menn at for (den) troskap og villige tjeneste som verdig fader biskop Gunner j Staffanger oss oc wort righe Norighe giort oc bewist hauer tha haue
wy stadfestet oc stadhfæste meth thette wort obne breff som wor forfather koning Haghen vnt oc giffuet hauer hans forfater biscop Arne j Staffanger ærchedyghen oc allom korsbrødhram j samestedh vpa Staffanger by swo at han thet breff nydæ oc brughe schal meth allom synom grenom oc articulis i alle mathe som thet liuder oc vdwiser swo lenge han leffuer. Swo haue wy oc aff sønderlige gwnst oc godhwilige vnt forneffnde biscop Gunner sielff vpatbære all then vdskyld som bør arlige at giffues aff alt hans kyrkes gotz ehwar han thet helst i Norige liggendis hauer swo længe wor nathetilsgher. Thy forbiuthe wy alle ehwo helst ære oc enkannelige wore forgde oc embitzmæn forneffinde bicop Gunner her vdi athindre eller hindre lathe møthe eller vforrætte vider wor koniglige hæffnd oc vrethe.

Tillegg; Datum Skersund crastino beati Mauritijo sub secreto anno domini mcdquinquagesimo.
De consilio deputati Siguardi Jonsson Kolborn Gast Eric Biornsson Gottorm Ewindsson oc Gude Kane.

"Oversatt" BREVTEKST;
Vi Christian med Guds nåde Norges Danmarks venders[8] og gjøters konge, greve til Oldenburg og Delmenhorst gjør vitterlig (for) alle menn at for (den) troskap og villige tjeneste som verdig fader biskop Gunnar i Stavanger oss og vårt rike Norge har gjort og bevist, det har vi stadfestet og stadfester med dette vår åpne brev som vår forgjenger kong Haakon har unt og gitt har hans forgjenger biskop Arne[9] av Stavanger, ærkedegnen[10] og alle korsbrødre av samme sted i Stavanger by, så at han med dette vårt åpne brev skal nyte og bruke, skal med alle sine grener og utsagn, i alle måter som det lyder og viser gjennom så lenge han lever. Så har vi og av synderlig (særlig) gunst og godvilje unt førenevnte biskop Gunnar selv å oppebære all den utskyld som årlig skal gis av alt hans kirkegods hvor som helst i Norge det ligger så lenge vår nåde tilsier. Ti forbyr vi alle hvor de måtte være og i særdeleshet våre fogder og embetsmenn å forhindre førenevnte biskop Gunnar i dette, eller hinder å holde møte eller Hindre i å forrette, under vår kongelige hevn og vrede.

Dato Skjernesund morgenen etter den hellige Mauritius dag Herrens år 1450.

Med andre ord;Den 23 september 1450.

Tillegg: Undertegningen er gjort med følgende navn; De consilio deputati Siguardi Jonsson Kolborn Gast Eric Biornsson Gottorm Ewindsson oc Gude Kane.

Dette er personer som har undertegnet brevet sammen med kongen. Formodentlig er dette medlemmer av riksrådet, og skal forståes som vitner til undertegnelsen.

Litt om det gamle Stavanger stift.

Det er av en viss interesse å oppfriske litt geografi. På Olav Kyrres tid besto Norge av tre stift med bestemte avgrensinger, med utgangspunkt i lovområdene. Gulatingsomtrådet fikk førs sin bispestol i Selje, men blev siden flyttet til Bergen. Men allerede under Sigurd Josralfarer blir dette store *Vestlandsstiftet* delt i to, med Stavanger som stiftstad. At Stavanger blev valgt er litt påfallende, etter som den på ingen måte lå sentralt i dette store stiftet, men det skyldes trolig at dette var de eneste noenlunde bylliknende i hele det store området.
Dette sydvestlandske stiftet blev bestående av Ryfylke, (I opprinnelig betydning) Agdesiden, (Eller det senere kaldt Stavangers, Lister og Mandal samt Nedenes amter, de siste fra gammelt av kjent som "*midtsysla*"), og i tillegg Valdres og Hallingdal – selv om de begge beliggende var på det østafjelske, hadde vestnorsk befolkning og således fulgte Gulatinglovene.

---

[8] Vendis = innbyggerne i Vendland)

[9] Mye tyder på at det her kan foreligge en missforståelse fra konge Christian I side. Går man brevet fra Håkon Håkonsson (1217 - 1263) til biskop Aksel, etter i sømmende er det mye som tyder å at det dreier seg om en gedigen "kongelig" glipp. For det første eksister det ikke noe brev fra Håkon V Magnusson (den eldre) 1299 - 1319, og det blir heller ingensteds påberopt. I det eksisterende brev fra Håkon Håkonsson, betegnes biskop Aksels navn kun med forbokstaven A.. Og etter 200 års forløpende kunne dette lett oppfattes som den mer kjente biskop Arne.
I det ovenfor refererte brev fra Christian I nevnes biskopen, Erkedegnen og alle korbrødrene, hvilket også sammenfaller med Håkon Håkonssøns brev. Imidlertid fantes det på Håkon V Magnusson og biskop Arnes tid ingen erkedegn i Stavanger stift.

[10] Degn (av latin og gresk, diaconus), kirkesanger, klokker.

Fors. neste side.

Biskop Gunnar.

Hvem var så denne biskop Gunnar av Stavanger, og hva vet vi om ham?
Ikke så veldig mye, han hørte ikke til blant de mest markante biskoper dette stiftet hadde i middelalderen. Vi vet han etterfulgte biskop Audun Eivindsson, (1426 - 1445), hvem for øvrig var en stor personlighet, og en av de mektigste biskoper i dette stiftet, han døde 3 november 1445. Straks etter denne var behørig begavet gikk man til et nytt bispevalg, for øvrig det eneste hvilket valgdokumenter er bevart og kan derfor nøyaktig beskrives. Valget fant sted allerede den 14 november samme år i "*Skacristiet ved det gamle alter*". Alle nærværende kanniker[11], hvilke ikke kan ha bodd langt fra byen var innkalt. Og alle personer, som etter "*Ræt og Sædvane*" ikke hadde lov til å være til stede, blev fjernet. Det ser ut til, den valgte i beregnet, å ha vert 10 kanniker tilstede ved valget. Dette valget har ikke funnet sted på sedvanlig måte ved "*scrutium*[12]", men åpenbart ved en såkalt "*accesus*" (Tilgjengelighet), etter som det heter at alle enstemmig og plutselig (*subito et repente*) blev enige om å velge medbroder, Gunnar Erikssøn, som – hvilket alltid hørende til god sedvane og skikk – i begynnelsen unnslo seg og ikke ville la seg føre til bispestolen, før innen bekreftelse fra erkebispen var innhentet. Etter dette bekjentgjordes valgutfallet for den øvrige geistlighet og allmuen, hvilke, som uten tvil i store skarer og stor spenning, hadde samlet seg omkring domkirken[13]. Vi må imidlertid huske at det såkalte Baselerkonsilet[14] framdeles var forsamlet, og i følge dettes bestemmelser var pavemaktens innblanding i bispevalget opphevet. Derved var denne gangen erkebispens bekreftelse siste innstangs, og det er uvisst når denne innløp. Om kongens, Christoffer av Bayern[15], sitt samtykke tales det naturlig vis ikke offisielt om, og når dette ankom kjenner vi heller ikke til. Men, det vi imidlertid vet er at Christian I gav sin godkjennelse den 23 september 1450[16]. (Ref. det ovenstående kongebrev datert Skjernøysund). Heller ikke kjenner vi til hvor og når selve innsettelses seremonien har funnet sed, imidlertid er det temmelig sikkert at Aslak Bolt[17] sto for denne. Men en ting er sikkert, Gunnar blev biskop av Stavanger stift.
Gunnars herkomst kjenner vi ikke. Mye taler for at abbeden på Halsøy Koster, Olaf Erikssøn, var bror til Gunnar. Vi vet også at Gunnar har studert utenlands, da han trolig er den *Gunnarus Erici*, som i 1421 innskrives ved Rostock Universitet. Han nevnes ofte som kannik fra 1428 og utover da han nevnes som den første av tre korsbrødre. I 1435 møter vi man i Bergen ved konsilet som sin biskops fullmektig[18].
Vi finner Gunnar som sokneprest til Hausskeid på Rennesøy i 1431.
Som riksråd deltok han i flere mektige forsamlinger. Han var trolig i København i 1447 der han mottok et Protectium[19].
I striden som oppsto etter kong Christoffers død, synes Gunnar å holdt seg i bakgrunnen, men var tilstede i Tronehjem ved kroningen av Christian I. Han deltok også ved avslutningen av foreningen med Danmark i Bergen samme år.

---

[11] Kannik (av latin), medlem av et domkapittel i middelalderen; domsherre, korsbror. Også betegnelse på sogneprester på landet.
[12] *Scrutium,* bruk av stemmeseddler.
[13] Ref. Dipl. Norv. IV No 897.
[14] Det første høytidelige sesjonen fant sted i Basel den 14. desember, hvor dekretet Frequens og pavens innkallingsbulle ble lest. Den sittende pave, Eugenius IV, var lite villig til å følge opp sin forgjenger, pave Martin V, motvillige vedtak å opprette et reformkonsil i Basel. Eugenius uoverveide aksjon skapte forferdelse i Basel og fiendtligjorde opinionen. I konsilets andre sesjon den 15. februar 1432 ba konsilfedrene paven inntrengende om å trekke tilbake oppløsningen.
[15] Christoffer av Bayern, 1418–48, konge av Danmark (1440), Sverige (1441) og Norge (1442), søstersønn av Erik av Pommern. Gift med Dorothea av Brandenburg, som senere ektet Christian 1. I sine håndfestninger godkjente Christoffer styret i alle tre land og fant seg villig i sin maktesløshet. For folket stod Cristoffer derfor som den ansvarlige for stormennenes maktmisbruk.
[16] Dipl. Nove. IV No 921, 924
[17] Bolt, Aslak, død 1450, norsk erkebiskop, biskop Oslo 1407, Bergen 1408, valgt til erkebiskop 1428. Lot skrive Aslak Bolts jordebok, nå et viktig kildeskrift. Gjenoppbygde Nidaros domkirke etter brannen 1432. For øvrig en meget dyktig administrator som stadig var på reisefort, hvilket vi kan følge i utallige diplomer fra hans hånd.
[18] Dipl. Nnov. VII No 396
[19] Protectium, (av latin) vernebrev, beskjermelses brev. Ref. Nov. Dipl. IV No. 901

Fortsettelse i neste nummer.

"Vi blar i arkivet"

Vi skal ta med aktuelle ting fra de første numerne av " Skjernøyposten". Denne gang blar vi nr. 3 og 4 – 1969, her kan vi lese om følgende:

Angående melodi til Skjernøysangen. Den et ikke blitt forandret, heter fremdeles Stjernøsangen. Ang. melodien utalte Eugen P. Walvik den gang at han trodde Reimot brukte denne melodien fra 1890 årene. Den tilhørte en gammel religiøs sang som han kunne huske de sang hjemme på møtene den tiden. Her er noen linjer: Her jeg nede foraktet og ringe Forbiset av alle store og små En venn fremfor alle jeg eier I Jesus til han vil jeg gå Han visker så ømt til mitt hjerte Om hjemlandes salige fred....
Hvis noen andre kjenner sangen eller melodien ville vi sette pris på å få hvite det.

Veien Valvik - Dyrstad er snart ferdig. I skrivende stund er skjæringen gjennom Trappene på Dyrstad sprengt ut. Veien er bred og fin lagt. Det eneste er over Valvikmyra, der er den seget en hel del, montro om den vil komme til å forsvinne helt? Ja vi får se.....

Vår ærede medarbeider Georg Walvick har gjort et kjempevarp. Hvilket redskap han brukte vet vi ikke, men fangsten ble fin – frk. Vigdis Hågan fra Holum. De har beseglet løftet om edelt metall, og lovet evig troskap. Frk. Vigdis er datter av prost Hågan i Holum.

Til slutt tar vi med en historie som sto i "Mandalitten" i 1968, og ble gjengitt i Skjernøyposten nr. 2 1969:
En nydelig søndag en sommer fikk han Søren være med til et misjonsstevne på Skjernøya. Det var møtt mye folk fram og været var det aller beste. Så skjedde det på tilbaketuren, når skøyta skulle legge til ved Lohnes brygge i Mandal, at skipperen ved en feil fikk slått full fart forover isteden for akterover. Ved et veldig brak rente skøyta inn i brygga. Det oppsto full kaos om bord. Mannfolkene sto som lamslåtte, kvinner hylte og barn skreik. Bare en beholdt fatningen – det var han Søren. Rolig gikk han bort til den fortvilte skipperen og utbrøt: "Du Tobias, hvis du har tenkt deg lengre inn i landet, så vil jeg gjerne være med til Skjævesland i Øyslebø."

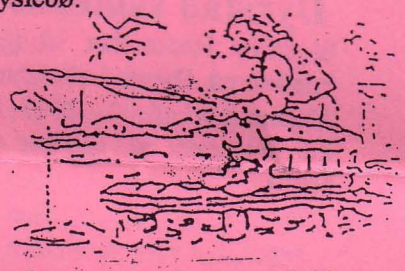

Smånytt fra øya.

Skogsmår.

For de av oss som ferdes i skog og mark er det ikke så sjelden å treffe måren. Den er noe større enn minken, har lengre bein og en gul flekk under haka. Den er normalt sky og er mest ute om natta, men noen ganger glemmer den seg. Det man ikke lenger ser er hare og ekorn og det er nok måren som sørger for det. Kanskje det kunne være en ide med noen feller for balansens skyld. Særlig når det er sporsnø, kan en se mye spor. Den trives i all slags skog.

Sauetap.

I sommer har det vært betydelige tap av sauer på beite særlig i skjærgården. På Risøy ble det funnet 2 døde sauer, og en forsvant sporløst. Et lam var dessuten skremt så kraftig at den hadde flyktet til naboholmen. På Stusøy er det forsvunnet 2 voksne villsauer sporløst, enten skremt på vann av hunder eller skutt. På Ytre Farestad er to dyr drept, og på Sandøy tre. På Ryvingen har 4 dyr gått tapt. Dette innebærer betydelige tap for eierne, og kan nok for enkelte bety at man ikke lengre gidder å holde på.

Respekten for de lover og regler som gjelder om båndtvang ligger nok på et absolutt lavmål. De fleste av tapene skyldes nok løshunder.
Sauen er den viktigste vedlikeholdsarbeideren på holmene i skjærgården, og beiting gjennom tiår etter tiår har formet vegetasjonen til det den er i dag, og den er vel de aller fleste enig i ikke kan bli finere.

Redaksjonen ber om

at man må være nøye med å melde adresseforandring. Det er ikke nok at man skriver det på bankgiroen ved innmelding, det må meldes separat.

Ny medarbeider.

Skjernøyposten har fått Janne Knutsen som ny medarbeider. Hun vil fra nyttår overta regnskapet som Norvald Jenssen har hatt i mange år.
Redaksjonen ønsker henne hjertelig velkommen.

Lobbefest.

Lørdag 2.november gikk årets Lobbefest av stabelen. Ca. 70 lobber var samlet i 1.etg på Grendehuset. Det er blitt en populær fest, og i år var pågangen ekstra stor, ja det var flere som ikke fikk plass. Bandet "Discovery" spilte og dansegulvet var fylt fra første stund. I en av dansepausene var det kaffe, kake og utlodning. Alle savnet vi Magnhild Brovig med sitt faste kåseri over Skjernøyfolks liv og levnet i året som gikk, Magnhild var dessverre blitt syk.
Nytt av året var kåring av årets lobbe. Parolen lød: Den som på en helt spesiell måte har utmerket seg i rette lobbe ånd vil bli den heldig vinner!! Vinneren ble Frank Ramsland på Ytre Berge, som en natt måtte ut og skyte en vær som hadde forvillet seg inn til sauene hans uten tillatelse!

Dyrstad skolehus sin julefest.

Skjernøy Historielag vil igjen dra i gang til julefest på Dyrstad skolehus. Det blir søndag 12.januar Kl.16.00 - 2003. Se etter invitasjon i info kassene på gårdene når tiden nærmer seg!!!

Ordfører på benken.

Ordføreren besøkte Skjernøy 2. okt. ved en kafe-ettermiddag. Det var vist bare et par stykker som snakket med henne. Den ene var Kristian Walvik, formann i Skjernøy Vel som pratet om skolekyssordningen som vi har omtalt et annet sted i Skjernøyposten. Det var en god del folk både ute og inne denne ettermiddagen.

Bilkollisjon.

Søndag 13. okt. i svingen rett etter nedkjørselen til Juvik når en kjører mot brua. Det var to vesterøybeboere som tørnet sammen. Bilene fikk store skader, men det gikk greit med personene, ingen skader. Denne omtalte svingen er ikke en av de beste her på øya, og trafikken blir heller ikke mindre med årene.

Skolebussen

fra Tregde og Skjernøy havnet i fjellveggen etter innkjørselen til Almeveien på Ime. Hele veien var islagt, og det var ikke strødd sand. Så det var ikke feste for dekkene. Da strøbilen kom gled den også utfor, men med mye sand på lasteplanet, kunne en strø sand for hånd så bilen greide å komme opp av grøften med egen hjelp, og senere fikk dradd opp bussen. Skoleelevene måtte gå den siste stykke til Vassmyra ungdomskole.

Brannkrav til Ryvingen fyr.

Brannvesenet har meldt at det må stilles brannkrav til fyrmesterbolingen på Ryvingen på grunn av organisert overnatting. Å oppgradere bygget vil bli kostbart. Brannvesenet har derfor meddelt at det er villig til å inngå et kompromiss for å holde utgiftene nede.

Ny brygge i Kulturlandskapet.

Parkvesenet opplyser at det skal bygges en 40 kvadratmeters steinbrygge i Slyhola på Rosnessiden i Ystevågen. Arbeidet er nå ute på anbud. Det skal også bygges brygger i stein på både Stusøy og Steinsøy og Kvistholmen.

Arealgruppa for Dyrstad og Valvik.

Kommunen har bevilget 2,3 million kroner til utbygging av eksisterende kloakk, som ble lagt i 1973. Det vil nå bli anlagt renseanlegg i Valvik og kanskje et på Dyrstad, så alle septiktanker skal kobles utenom på eksisterende hus.
I Valvik er det planlagt 14 nye hus. Av disse er et under bygging. Videre er det planlagt 10 nye hytter og 4 sjøbuer. Valvik har 15 boliger fra før.
På Dyrstad er det planlagt 38 nye hus, 20 av disse var planlagt i arealplanen fra 1994. Dyrstad har 28 boliger fra før. De eldste boligene har ikke vært tilkoblet kloakknettet.
Det har vært holdt flere gårdsmøter hver for seg, og to møter sammen med Valvik og Dyrstad på grendehuset. Et 28. okt. og et 5. des. 02. På det siste møtet var driftsjef Kloster

og planleggingssjef Romedal i Mandal kommune til stede.
Boligene Dyrstad Valvik er tenkt oppført i en periode på ca: 30 år.
Til sammen har Valvik Dyrstad 43 boliger, med de planlagte 53 boligene vil antallet bli 95 de neste 30 årene.
Når det er planlagt så mange boliger vil også andre ting melde seg, som rent vann, ballløkke barnehager, friområder, båtplasser, osv. Det vil også bli mye større biltrafikk. Hva med veien? Kanskje vil det også bli anlagt sykkelsti.
Det er mange ting en må ta hensyn til, og det må nok en del møter til for at alt dette skal bli oppklart, og det burde skje ganske fort. Grunnet kloakken son skal igangsettes ganske snart vil Mandal kommune helst ha dette klargjort i januar 2003.

På Saltvolla på Farestad er grunnarbeidet i gang til 8 boliger som skal reises på østsiden av veien mot Lauvbukta.
Det er sprenging og planering, to tre gravemaskiner er i arbeid.
Det er Konsmo-hus som står for arbeidet og reising av husene. Boligene vil stå ganske tett.
Ingen av husene er lagt ut for salg, men det vil bli gjort snart.

Barnedåp på Kapellet.

Gudstjeneste søndag 20. okt. Barnets navn: Sebastian. Foreldre: Helene og Espen Hageland Dyrstad.
Og gudstjeneste i kapellet søndag 10. nov. Barnets navn: Bendik Oliver. Foreldre: Marianne Nepstad og Kjell Erik Grøsfjell.

Kvinneforeningens

utlodninger på kapellet.
Kvinneforeningene står på, om det minker noe i flokken og det er få nye som blir med, gjør de en veldig jobb. Og pengene går utelukkende til misjonen.
Vesterøyas utlodning var fredag 11. okt. Det kom inn ca: kr 9500.
Østerøyas kvinneforening hadde utlodning lørdag 16. nov. der kom det inn Ca: kr. 12.000.

Vi minner om kontingenten.

Det vil bli vedlagt en giroblankett til innbetaling av kontingenten.
Abonnenten på Skjernøyposten vil bil det samme som tidligere, kr 60.00 i Norge og det samme som tidligere i USA S 10.
Antallet abonnenter øker fortsatt jevnt og trutt. Vi trykker nå 370 eksemplarer hver gang, med 10 og 12 sider.

Litt om været siden sist.

Hva skal vi si om det. Vinteren kom tidlig i år. Andre uken i oktober kom frosten. Omkring 0 grader, men det var nok til at de fleste sommerblomstene som hadde stått så fint til da, bukket under. For sommeren hadde så å si vart til da. Temperaturen på land og i sjøen holdt seg høyt. Første dagene i hummerfisket var helt nydelige. Sommeren 2002 er nok en av de lengste de siste 30 – 40 årene. En badet i sjøen langt ute i september.
Som nevnt fra andre uken i oktober og til nå har en fyrt i ovnen hver eneste dag. I fjor ble det ikke tent opp i ovnen før langt ute i november. Det var bare så vidt noe snø i oktober som forsvant med en gang. Snø har det vært et par ganger i november som har ligget litt under en uke.
En dag i oktober var det også farlig glatt, og det var en god del som ikke hadde fått på vinterdekkene og strøbilen som nesten alltid er pliktoppfyllende om morgen før folk går på jobb uteble.
Vi minnes i fjor da vi hadde mye kuling fra syd vest og vest med mye regn. Har det i år vært nesten utelukkende vind fra øst, og ofte med kuling styrke.
Temperaturen har ligget fra like under 0 grader til 3 – 4 grader pluss.
Det ser ut til at vi får en lang vinter 2002 – 2003.
Så var "Skjernøypostens" julenummer for 2002 ferdig. Vi i redaksjonen vil ønske alle våre lesere i inn og utland en riktig **god jul og godt nyttår.**

Frans av Assisi's Bønn

Herre!
Gjør meg til et redskap for din fred!

La meg bringe kjærlighet der hatet råder.
La meg bringe forlatelse der urett er begått.
La meg skape enighet der uenighet råder.
La meg bringe tro der det råder tvil.
La meg bringe sannhet der det råder villfarelse.
La meg bringe lys der det råder mørke.
La meg bringe håp der det råder fortvilelse.
La meg bringe glede der bedrøvelse hersker.

Å Mester!

La meg ikke søke så meget å bli trøstet –
– som det å trøste.
Ikke så meget å bli forstått, som det å forstå.
Ikke så meget å bli elsket – som det å elske.

For det er gjennom å gi at en får, –
Det er gjennom å glemme seg selv, –
– at en finner seg selv.

Det er gjennom å tilgi andre –
– at en selv blir tilgitt.

Det er gjennom å dø –
– at en oppstår til evig liv.

Fans av Assisi levde fra år 1181 til 1226, og var sønn av en rik italiensk kjøpmann. Han ga opp all rikdommen, da han så den nød og elendighet det var blant sine meddborgere, og han valgte i kjærlighet å leve blant dem, for å hjelpe, trøste og bringe evangeliet. Det fortelles at han fikk naglemerker i hendene og på føttene slik som Jesus hadde.